

Kyllä ydinvoimalle, ei uraaninetsinnälle

Suomessa vastustetaan uraaninetsintää

Mielipidetutkimusten mukaan enemmistö suomalaisista kannattaa ydinvoiman lisärakentamista Suomessa. Ranskalais-saksalainen konsortio rakentaa maan länsirannikolla sijaitsevassa Olkiluodossa viidettä ydinvoimalaa, ja kuudes on jo teollisuuden tähtäimessä. Mutta kun on kyse reaktorien tarvitsemasta ydinpolttoaineesta, suomalaiset eivät enää olekaan niin ydinvoimamyönteisiä. Ydinteollisuuden pyrkimykset etsiä myös Suomesta hyödyntämiskelpoisia uraanivaroja ovat toistaiseksi törmänneet kansalaisten ponnekkaiseen vastustukseen. Suomesta raportoi Stefan Tschirpke.

Olemme liikkeellä vanhalla Ladalla pohjoiskarjalaisessa metsässä Kontiolahden ja Enon välillä, viitisensataa kilometriä Helsingistä koilliseen. "Stop", sanoo ympäristöaktiivi Tuomo Tormulainen. Mäntyjen ja koivujen välistä näkyy kallioseinämä. Graniittiin on hakattu ympyrä ja kolme symmetristä aluetta: pari metriä korkea säteilymerkki, jota ei voi olla huomaamatta.

- Reliefin on veistänyt Pessi Manner. Hän osallistuu uraaninetsinnän vastaiseen kansanliikkeeseemme. Pessi on ilmoittanut, että hän tekee taideteoksen jokaiselle suomalaiselle paikkakunnalle, josta halutaan etsiä uraania. Tämä oli hänen kolmas projektinsa, ja lisää on tilauksessa.

Kolme vuotta sitten Kontiolahdella kiersi vasta huhuja, mutta vuoden verran se on ollut totta: ranskalainen Cogema-yritys, joka kuuluu ydinvoima-alalla toimivaan Areva-konserniin, haluaa etsiä 1 500 hehtaarin alalla suurta uraaniesiintymää. Eikä tämä ole yksittäistapaus. Kauppa- ja teollisuusministeriöön Helsinkiin satelee hakemuksia. Geologien mielestä Suomesta ei kannata louhia uraania. Kiinnostusta on kuitenkin paljon, koska maailmanmarkkinoilla on pulaa uraanista.

Kansainvälinen uraanikuume sattuu valtionhallinnon kannalta huonoon aikaan, sillä etsintälupahakemusten käsittelyn perustana oleva kaivoslaki on peräisin vuodelta 1965, ja uusi on vasta työn alla. Pekka Suomela kauppa- ja teollisuusministeriöstä myöntääkin seuraavaa:

- Laki on vanhentunut. Tuohon aikaan ympäristönäkökohtiin tai osapuolten kuulemiseen ei juurikaan kiinnitetty huomiota. Ennen kuin uusi laki saadaan aikaan, etsintälupahakemusten käsittelyssä hyödynnetään muitakin lakeja ja asetuksia. Siten menettelykysymykset voidaan ottaa huomioon ja säännöt ovat riittävän tiukat.

Tormulainen on paljon kriittisempi. Hän on Kontiolahden uraaninetsinnän vastaisen kansanliikkeen nokkamiehiä. Itsepäinen luonne, viidenkymppin tietämillä, parrassa harmaata, kriittisesti tutkailevat silmät pyöreiden lasien takana. Edes uraaninetsintää ei saa sallia, hän sanoo.

- Uraanin etsiminen on vähän niin kuin antaisi pirulle pikkusormen. Jotkut ovat sitä mieltä, ettei tässä vaiheessa pitäisi tehdä vastarintaa. Minä olen sitä mieltä, että koska uraaninetsintä tarkoittaa koeporausten sallimista, jo siihen liittyy ympäristöriskejä. Alueen imagon huonontumisesta puhumattakaan.

Reilu kolmikymppinen Janne Kinnunen on Joensuun kaupunginteatterin näyttelijä. Hän asuu perheineen entisessä kyläkoulussa. Vaivalla kunnostetussa, johon on panostettu paljon. Cogeman valtaushakemukseen kuuluva alue on näköetäisyydellä. Kinnusta tympii:

- Minulle on aivan sama, onko tuolla uraania vai ei. Muutimme tänne, jotta voisimme kasvattaa lapsemme rauhallisen ja puhtaan luonnon keskellä. Jos esiintymä osoittautuu kannattavaksi, olen aivan varma, ettei kaivoksen tuloa voida estää millään perusteluilla. Siksi jo pelkkä etsintäkin on estettävä.

Sillä aikaa kun ministeriössä käsiteltiin Cogeman hakemusta, organisoivat Tormulainen, Kinnunen ja muut ympäristöaktiivit vastarintaa paikan päällä: Internet-sivustoja, keskustelutilaisuuksia, protestikonsertteja. Kunnan päättäjät eivät vielä käsitä, mistä on kysymys.

- Kunnan lausunto oli niin ponneton, että se tulkittiin ministeriössä etsintälupaa puoltavaksi. Me laadimme perustellun kielteisen lausunnon, mutta sillä ei ollut mitään vaikutusta.

Ministeriö hyväksyi Cogeman hakemuksen lokakuussa 2006. Päätös ravisteli hereille myös paikan päällä. Kunnanvaltuustokin tuomitsi hankkeen. Yhtäkkiä kävi ilmi, että alueella on mös juomavedenottamo. Pohjois-Karjalan ympäristökeskus valitti luvan myöntämisestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Maanomistajat tekivät kaksi muuta valitusta. Tuomo Tormulainen:

- Hanke on nyt jäissä. Perustimme argumenttimme vanhan kaivoslain sijasta ympäristölainsäädäntöön ja Suomen perustuslakiin. Oikeuden on nyt päätettävä, mikä on etusijalla. Tärkeä ennakkotapaus. Mutta olen varma siitä, että kamppailu jatkuu.

Suomennos: Susanna Hannonen